

RECENZIA

J. Štelcl — J. Weiss et al.: **Brněnský masív**. Univerzita J. E. Purkyně v Brně, 1986, 255 s.

Geologické jednotky, ktoré vystupujú v okrajových častiach globálnych geologických štruktúr, študujú tí, ktorí sa zaoberajú danou jednotkou, ale aj tí, ktorí riešia vzťahy medzi susednými geologickými jednotkami I. rádu. Taký je aj brněnský masív, ktorý tvorí juhovýchodný okraj Českého masívu pri jeho styku s neoidnou (alpínskou) Európou.

Problematika brunie či brunovistulika patrí k najzložitejším problémom geológie Českého masívu. Preto venovali pracovníci Univerzity J. E. Purkyně v Brně problematike brněnského masívu takú pozornosť. Recenzovaná monografia je vyústením ich úsilia od r. 1970. Okrem vedúcich autorov (J. Štelcl — J. Weiss) do autorského kolektívu patria: M. Gregerová, J. Staněk, J. Štelcl ml., autorsky prispeli aj J. Hájek, F. Hrouda, F. Janák, J. Hanák, L. Musilová, P. Ondra, L. Česková. Recenzentom bol M. Suk.

V trinástich kapitolách, úvode a závere je zahrnutá história výskumov brněnského masívu, problematika granitoidov, metabazitovej zóny, žilných hornín, kryštalického plášťa masívu, charakteristika mineralizácií masívu, problematika materiálu masívu v klastikách jeho paleozoického obalu, postavenie masívu v styčnej zóne Českého masívu a Západných Karpát, geotektonická pozícia masívu a záver. V monografii je mnoho farebných i čiernobielych obrázkov, dokumentácia lomov a mikrofotografie zaradené vďaka kvalitnému papieru priamo v texte. Súčasťou práce je ruské a anglické resumé.

Výrazným pozitívom práce je úspešný pokus autorského kolektívu o komplexné riešenie problematiky masívu. Je na škodu vecí, že popri obsiahlom faktografickom analytickom materiáli nemali autori možnosť do práce zahrnúť aj výsledky analýz horninotvorných mi-

nerálov (elektrónový mikroanalýzátor), obsah geneticky dôležitých prvkov v stopových koncentráciách včítane prvkov skupiny vzácnych zemín.

Treba oceniť, že vydanie monografie netrvalo ani 2 roky. [Takýto termín totiž vyplýva z citácií prác z roku 1984.] Nasledovaniahodná je aj skutočnosť, že monografiu vydala Univerzita J. E. Purkyně v Brně. Recenzovaná monografia takto súčasne umožňuje komplexný pohľad na úroveň, ale aj na organizátorskú vyspelosť geovedných pracovísk na tejto univerzite.

Početnosť autorského kolektívu priniesla okrem výrazne prevládajúcich pozitívnych znakov komplexnosti riešenia problematiky aj menšie esteticko-formálne nedostatky, napr. nejednotnosť písania „feldspatisace — feldspatizace“ a „migmatitisovaná — migmatitizovaná“ na s. 170 a ďalších stranách, protirečivý text s údajmi v tabuľke na s. 184 (Th : U), nepresvedčivá kategorizácia „xenomorfného“ titanitu na obr. 21 (s. 56), nie veľmi vhodný termín „hyperbazit, uralit, uralitizácia“ označenie „obecný amfibol“ nie je v súlade s IUGS klasifikáciou, ktorú navrhol r. 1978 Leake, na obr. 46 (s. 93) pravdepodobne nie je antigorit, ale lizardit. Esteticky nevyvážené pôsobi dvojaka veľkosť kruhových diagramov (2r = 8 a 13,3 cm) rovnakej kategórie, resp. dvojaka veľkosť pravouhlých diagramov. Obr. 79 (s. 127) nemá špecifikovanú vertikálnu os diagramu, a je preto nezrozumiteľný.

Lenže tieto drobné nedostatky či nepresnosti neovplyvňujú celkove výrazne pozitívny dojem z recenzovanej práce.

V monografii Brněnský masív nájdú podnety pre svoju prácu geológovia zaoberajúci sa problematikou Českého masívu, predkarbónskych útvarov Západných Karpát, ale aj ostatní karpatskí geológovia. Odporúčame ju aj zberateľom nerastov či osvetovým a vlastivedným pracovníkom, ktorých záujmy sa kryjú s uvedenou geologickou jednotkou.

Dušan Hovorka